

και τους μεγάλους πόθους, που γιόμισαν τον κήπο σου αγάπη, φίλτρα, ελπίδες. Κ' ένα τραγούδι σου — θυμάσαι; — έτσι. Έλεγε: "Όλες οι νύχτες σαν έσου-τη ως περνούν κ' οι μέρες ως άργούν να ξεμερώ-σουν ... — Μα ξάφνου σώπασε τὸ στόμα τὸ γλυκό-λαλο κι ὁ νοῦς σου ἱπλανήθηκε σὲ στοχασμῶν ἄλλων βασιλεία. "Επειτα πάλι πρόσχαρη μοῦ εἶπες ἕνα λό-γον ἀνεπάντεχο· κι ὁ λόγος σου εἶτανε τέτοιος. α' Ω-σύ που σκυβεῖς νύχτα μέρα στῆς μελέτης τάποκρυφα κι ἀφ' τὰ ξεθωριασμένα γράμματα παλιῶν χαρτιῶν, περιγραμνῶν καὶ λίθων, ζητᾶς νὰ ξεδιαλύνῃς τῶν χρόνων τὰ τρισκότειδα, ἐκεῖ κάτω, ξέρεις, στοῦ Πενταδάκτυλου τίς βράχες ἀνοῦσε τὸν παλιὸ καιρὸ, στὰ χρόνια τὰ εὐτυχημένα, μιὰ πολιτεία πέρλαμ-πρη στὰ πλούτη καὶ στὴν τέχνη. Καταχτητᾶδες βάρβαροι, κούρσοι ἀγριεμένοι κι ὁ παντακατα-λύτης ὁ καιρὸς, χάλασαν καὶ ρημάζανε τὴν ξα-κουστή τὴ χώρα. Καὶ τώρα ρεῖπια ἀσκεπα, ρημά-δια ἀνήλιαγα, σκουριές, χαλάσματα, συντρίμια, ἀπλώνονται· κεῖ πέρα που ἄλλοτε ὑψώνονταν πεντάκαλα παλάτια, κλησιές με θόλους σφαν-ταχτοῦς, σπίτια καλοχτισμένα, τῆς τέχνης λου-λουδιόματα που τάπλασαν τεχνίτες μεγάλοι, ἀρ-χαιότροποι, λάτρεις τῶν Παρθενῶνων. Κ' ἐσκυψες καὶ με χεῖριές σου καὶ μοῦ εἶπες πάλι: «Δεῖξε μοῦ τὴν ἀ-γάπη σου καὶ δράμε, δράμε καὶ στὴν πάνεκρη καὶ ρημασμένη χώρα κι ἀφ' τᾶμορφα ἐρείπια ἀνάστησέ-την πάλιν ὥστε νὰ ἰδῶ ἀγνάντια μοῦ τίς χάρες τίς παλιές της. Κάνε, καλέ μου, νὰ διαβοῦν ἀπὸ τὴ φαντασία μου βηγάδες τῶν παλιῶν καιρῶν καὶ βή-γισσες τῶν θρύλων, βηγόπλα πολεμόθροφα καὶ καστροπολεμίτες· τῆς ἀρχοντίας οἱ χρυσαῖτοι, βα-ρῶνοι καὶ βαράγγοι ἱππότες σιδερόφραχοι μαζί με τοὺς μαγίστρους· ἀκόμα ἄς ξανοίξω, ἔν θες, τῶν γυ-ναικῶν φερσίματα, καὶ τῶν παιδιῶν παιγνίδια». Κ' εἶπαν, Δάφνη, τὰ λόγια σου ἕνα κομμάτι μουσικῆ, μιὰ ἀρμονία ἀπὸ τὴν Τευτονία. Κ' ἐτόλμησα ὁ δύσ-τυχος νὰ σκύψω νὰ φιλήσω τὰ χερᾶκια σου καὶ σοῦ εἶπα· «Γιατί, καλή μου, κέφτεσαι ρημάδια καὶ τά-φους χορταριασμένους; τί ζητᾶς νὰ σοῦ ζωντανέψω μιὰ νεκρὴ πόλη; ἔφησε τὰ σκοτεινὰ καὶ βαθιὰ ὄνει-ρατα τῆς λησμονησίας καὶ προστλώσου στὴ ζωὴ σαν τὸ κισσὸ στὸ δέντρο καὶ δὲς τὸ ξαναγέννημα τῆς Πλάσης που τὰ πάντα στεφανώνει με ζωὴ καὶ με δύναμη, με χάρες καὶ με ὀμορφιά· εἶλα ἂν θές νὰ σὲ φέρω κάτω στοὺς ῥοδότοπους με τὰ ῥόδα τὰ λουσιμέ-να στὴ δρόσο· ἢ πάμε στὰ γνώριμα ἀκρογιάλια νὰ

ἰδούμε που παίζει ἡ ἀλκιῶνα στοὺς ἀφρούς καὶ στὰ κύματα· κι ἂν θές πάλιν εἶλα νὰ ζήσουμε μιὰ ζωὴ δι-κή μας, ἐλεύθερη ἀπὸ κάθε ἄλλη ἀθρώπινη ὄψη, σὲ τόπους που θὰ σ' ἐβήγησω ἐγὼ, κι ὅπου κανεὶς πε-θαίνει τὸ χειμῶνα καὶ ξαναζωντανεῖ με τὴν ἀνοι-ξη». Καὶ σὺ μοῦ εἶπες: «Δράμε τὴν πόλη τὴ νεκρὴ νὰ μοῦ ἱστορήσεις· τέτοιο ξεφάντωμα γυρεύω· δρά-ματα παλιά ποθῶ· θέλω νὰ ἰδῶ Ἱμπέριους, Βέλθαν-δρους, Μαργαρώνας· τῶν τάφων τὸ χορτάρι κάτω κεῖ, στὴ ρημασμένη πόλη, κρύβει μιὰ πλάση οὐρά-νια· αὐτὴ στὰ μάτια μου μπροστὰ θανατοουργὰ ξε-τύλιξε». Κ' εἶπαν, Δάφνη, τὰ λόγια σου σειρηνικὰ τραγούδια καὶ γητίματα.

Αὐτὰ μοῦ εἶπες κείνη τὴν ὀλόφωτη βραδιά· τὴν ἄλλη μέρα με καράβι πλουμισμένο ταξίδιαφες πρὸς ἕνα μακρινὸ ἀκρογιάλι μιᾶς μαύρης θαλάσσης. Σὲ περίμεναν ἐκεῖ τάγκαλιόσματα καὶ τὰ φιλήματα τῆς αὔρας· κ' ἔδραμες πρὸς τάγκαλιόσματα — γιατί, Δά-φνη, κανένα φύτρο οὐτ' ἀνθὸς δίχως αὔρα μπορεῖ νὰ ζήσει— ἐνῶ ἀπ' τᾶλλο τὸ μέρος ἐγὼ ξίσκιζα πέλ-γα πλατιά, δερβένια, κάμπους καὶ βουνοποριές γιὰ νᾶρθω ἐδῶ στὴ ρημασμένη πόλη που θές ἀκέρια νὰ σοῦ τὴν ἱστορήσω.

Καὶ τώρα δουλεύω ἀδιάκοπα γιὰ τὸ μεγάλο ἔρ-γο που με διάταξες. Καὶ στίκω ὀλόκληρα μερόνυ-χτα ἐμπρὸς στὰ συντριμμένα λείψανα τοῦ κόσμου τοῦ παλιοῦ τοῦ περασμένου. Καὶ με τὴ δική σου πάντα θύμηση ποτὲς δὲν ἐφοβήθηκα τῆς ἐρημίας τὰ βουτὰ οὔτε ἀνατριχιάζω με τὴ θλίψη τοῦ θανάτου που ἔχει· ὀλοκουρσίψει τὴ φουμισμένη χώρα. Καὶ με σίνα πάντα Ὀδηγήτρα σκάφτω καὶ ψάχνω με ἀξι-να· ξεθάφτω καὶ στυλώνω, κ' ἱστορῶ τῶν περασμέ-νων τὴ μυριόφυχη ζωὴ. Καὶ σοῦ ἐτοιμάζω τῶναιρε-μένο βιβλίον, που σὲ δαῦτο σιγονπερνοῦν γνώριμες τῆς ἱστορίας μορφές, ζωντανεύονται τῶν θρύλων καὶ τῶν παραμυθῶν φαντάσματα κι ἀργοδιαβαίνουν με παι-διες καὶ με θούρια παράδοσες λιογέννητες, ἀγαλαμα-τένιες δόξες, πόθοι, καῦμοι καὶ κλάυματα τῆς ρημα-σμένης πόλης. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ θάναι σὲ πάπυ-ρου φύλλα γραμμένο· καὶ τὸ γράφω σὲ τόπους γεμά-τους λιόφωτη φεγγαβολὴ καὶ ἄρωμα· καὶ τὸ γράφω στὴ γλώσσα σου, Δάφνη, τὴν ἀκατάληπτη ἀπὸ κά-θε καταλαλητὴ τῆς ὀμορφιάς καὶ τῆς ἀλήθειας. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ τὸ διαβάσης μόνον ἐσύ καὶ θὰ εἶναι κι ὁ τάφος μου αὐτὸ· ὁ τάφος μου, Δάφνη, ἀστό-λιστος καὶ ξεχασμένος καὶ σὲ σίνα μονάχα γνωστός.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΗ ΑΝΟΙΞΗ

1.

Δειλὸ πουλάκι, ἕνας καημὸς, φτερούγισσε σιμά μου, Στὸν κήπο που καθόμουνα γυρὸς μέσ' στὰ γιοφύλλια, Καὶ καί μοῦ κελάιδησε που ἀνιήχησε βαθειά μου Σὰν τὴ μιλιὰ που ἀφίνουσε τὰ ἐδωδιωτά σου χεῖλια.

Καὶ τότε μοῦ ἔφθε ὁ στοχασμὸς πὼς σὰ μιὰ τέτια μέρα, Τὴν περασμένην ἀνοιξὴ πρώτη φορὰ — θυμάσαι; Μὲ τὴν καρδιά μου μίλησες μέσ' στὰ περβόλια πέρα Κ' ὀρκιστήμες τέτιες σιμῆς πάντα μαζί μου ἴσσαι...

2.

Τ' ἀξέχαστο τὸ δειλινὸ που σοῦστησα καρτέρι, Κεῖ που μονάχη γύρευες τὰ βροῖς τὸ μονοπάτι, Θυμάσαι πὼς σὲ τραβήξα σ' ἀγαπημένα μέρη... Ἐγὼ γεμάτος ἔρωτα, Ἐσὺ χαρὲς γεμάτη.

Τὰ πράσινα χαμόδεντρα σιὸ πλάι τους μᾶς δεχτήκαν... Καὶ τὴν αὐγὴ που διάβαινα ἰάειδα ποῦχαν ἀνθίσει, Κ' ἔλα: τὰ τόσα γέλια σου, καλή, δὲν ἐχαθῆκαν, Τὰ κλωνοῦρῶνια ἀποβραδὶς ἴαχον ἐδῶ κρατήσει ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

(Ἡαυδιακήριος διάλογος)

Ἡρόδωπα

Τάκης 11 χρονῶ
Λυκοῦργος 12 ") ἀδέρφια
Πατέρας τους

Ἡ σκηνὴ μέσ' στὴν κάμαρα.

Τάκης

Τὴν ἄλλην Κυριακὴ ἔχουμ' ἐξετάσες. Τί ὠραία! τί χαρούμενη μέρα! ἔρχεται σὸ σκολειὸ τόσος κόσμος! Κ' ἐρεῖς καθόμαστε στίς θέσες μας ἦσυχ, ἦσυχ, κι ὅταν μᾶς ρωτοῦν ἀποκρινόμεστε, κι ὁ δάσκαλος πάντα γελαζόμενος μᾶς δίνει κουράγιο: «Μπράβο, παιδί μου, πολὺ καλὰ, πολὺ ὠραία!» Ἡ μητέρα ἀπὸ 'κεῖ σὲ καμαρώνει με περηφάνεια· οἱ ἄλλες κυ-ριές τὴ συχαίρουνται ἀπὸ φηκρίστηση. Ὁ πατέρας... λάμπει ἀπὸ χαρὰ τὸ πρόσωπό του, ἀπ' τὰ χεῖλια σου κρέμεται ἡ ἰστυχία του, κι' ἀμ' ἀποκρίνεσαι!

χρήματα, ὥστε, ἂν καταφέρει τοὺς Πελοποννησιῶ-τες νὰ πατήσουν τὴν Ἀστικὴ, νὰ τραβηχτοῦν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Μὰ σὰ δὲν ἐβγαινε τί-ποτα καὶ τὰ χρήματα ἐφεβγαν τοῦ κάκου, ὁ Μεγά-βαζος με τ' ἀπομεινάρια τῶν χρημάτων ξανακουβά-λήθηκε πίσω στὴν Ἀσία, καὶ τότες σταλθηκε ὁ Με-γάβυζος τοῦ Ζωπύρου ἕνας Πέρσης στὴν Αἴγυπτο με μεγάλο στρατό. Ἀφτὸς φτάνοντας τῆς στεριάς νί-κησε σὲ μάχη τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς συμμά-χους, σάρωσε τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὴ Μέμφη, καὶ τέ-λος τοὺς ἐκλείσε μέσα στὴν Προσωπίτη τὸ νησί, ὅπου καὶ τοὺς πολιορκοῦσε ἕνα χρόνο κι' ἐξῆ μῆνες, ὡς που στρίβοντας ἄλλοῦ τὰ νερά τὸ στέριψε τὸ κανά-λι. Ἐτσι καθῆσαν τὰ καράβια στὴν ξέρα, καὶ καθὼς τὸ περισσότερο νησί ἔγινε ἕνα με τὴ στεριά, ἀφτὸς διαβῆκε περπατώντας καὶ τὸ πῆρε.

110. Ἐτσι λοιπὸν ἡ δουλιὰ τῶν Ἑλλήνων κατα-στράφηκε ὕστερα ἀπὸ ἐξῆ χρονῶν πόλεμο, κι' ἀπὸ τὸ τόσο πλῆθος κάπου λίγοι σώθηκαν ὡς στὴν Κυ-ρήνη περπατώντας διάμεσα τῆς Λιβύας, μὰ ἀσύγκρι-τα οἱ πῖο πολλοὶ τοὺς χάθηκαν. Ἡ Αἴγυπτο τότες ξανάπεσε στὸν Περσικὸ ζυγὸ, ἐξὸν ὁ Ἀμυρταῖος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ στοὺς βάλτους που τὸν ἔσωσε ἀπὸ πιά-σιμο τὸ μέγεθος τοῦ βάλτου, καθὼς μάλιστα οἱ βελ-

τινοὶ εἶναι οἱ πῖο παλικαράδες· π' ὅλους τοὺς Αἰγυ-πτίους. Τὸν Ἰνκρο ὅμως, τὸν βασιλεὺς τῆς Λιβύης, που σταθῆκε ἡ ψυχὴ τῆς ἑσπέρης στὴν Αἴγυπτο, τὸν πιάσανε με προδοσία καὶ τότε σταβρῶσαν. Κ' ἄλλα 50 τρίκροτα ὄχ τὴν Ἀθήνα καὶ τοὺς συμμά-χους της, ἀρμενίζοντας πρὸς στὴν Αἴγυπτο ὡς ἀντι-καταστάτες, ἐπιάσαν κατὰ τὸ Μεντήσο στόμα ἀνί-δειοι τὸ τί ἔτρεξε, ὅταν ἀξέχρνα τοὺς ἔπεσαν ἀπάνου πεζοὶ ἀπὸ τὴ στεριά καὶ Φοινικικὸ ναφτικὸ ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ τοὺς κατᾶστρεψαν τὰ περισσότερα κα-ράβια, καὶ τ' ἄλλα τὰ λιγώτερα, ξέφυγαν πίσω. Τί-τιο σταθῆκε τὸ τέλος τοῦ μεγάλου σεφериοῦ τῶν Ἀ-θηναίων καὶ συμμάχων στὴν Αἴγυπτο.

111. Ὁχ τὴ Θεσσαλία ὁ Ὀρίστης ὁ γιὸς τοῦ Ἐχεκρατίδη, τοῦ βασιλεὺς τῶν Θεσσαλῶν, ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰν τὸν πᾶν πίσω. Κι' ἀφτοὶ παίρνοντας τοὺς Βοιωτοὺς καὶ τοὺς Φωκιδιῶτες, συμμάχους τοὺς τότες, στρατίφανε στὰ Φάρσαλα τῆς Θεσσαλίας. Καὶ τὸν τόπο τὸν ὄριζαν, ὄχι ὅμως ὅσε ν' ἀλαργέ-βουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὸ στρατόπεδο—γιατί ἀμπόδιζε τὸ Θεσσαλικὸ ἵππικὸ—μὰ τὴν πολιτεία δὲν τὴν πῆ-ραν, μῆτε πρόκοβε κανεὶς τοὺς σκοπὸς, παρὰ γύρισαν πίσω ἀπραχτοὶ παίρνοντας μαζί τὸν Ὀρίστη. Λίγο κατόπι μῆνηκε 1000 Ἀθηναῖοι στὰ καράβια τ'

ἀραγμῖνα στίς Πηγές· οἱ Πηγές εἶταν τότες στὰ δικά τους χεῖρα—κι' ἀρμενίσαν γύρω ὡς στὴ Σικιώ-να με στρατηγὸ τὸν Περικλῆ τοῦ Ξανθίππου, καὶ βγαίνοντας στὴν ξηρὰ νίκησαν σὲ μάχη τοὺς Σι-κιωνοὺς που τοὺς ἀντίκρουσαν. Ἐφτὸς τότες πῆραν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ λαμνοντας ἀντίκρου στρατίφανε στίς Οἰνιάδες τῆς Ἀκαρναντίας, μὰ δὲν τίς κυρλεψαν, παρὰ γύρισαν πίσω στὴν Ἀθήνα.

112. Ὑστερα, σὰν πέρασαν τρία χρόνια, κλει-στηκε εἰρήνη τῶν Πελοποννησιῶτῶν καὶ τῶν Ἀθη-ναίων πενταετηριᾶτικη. Τότες Ἑλληνικὸ πόλεμο δὲν ἄγγιξαν οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ στρατίφανε στὴν Κύπρο με 200 καράβια δικά τους καὶ συμμαχικὰ καὶ με στρατηγὸ τὸν Κίμωνα. Ἀπ' ἀφτὰ 60 ἀρμενίσαν πρὸς τὴν Αἴγυπτο που τοὺς προσκαλοῦσε ὁ Ἀμυρ-ταῖος ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ στοὺς βάλτους, καὶ τ' ἄλλα πολιορκοῦσαν τὸ Κίτιο. Μὰ ἰπειδὴς πῆθαν ὁ Κίμω-νας κι' ἔπεσε πείνα, ἐφυγαν ἀπὸ τὸ Κίτιο· καὶ λά-μνοντας πέρα ἀπὸ τὴ Σαλαμίνα τῆς Κύπρου θαλασ-σομάχησαν ἀντάμα καὶ πεζομάχησαν με Φοινίκες καὶ Κυπριῶτες καὶ Κίλικες, καὶ νίκησαν καὶ τίς διὸ τίς μάχες. Τότες πρῆμιζανε γιὰ τὰ μέρη τους, καθὼς καὶ τὰ καράβια ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο μαζί τους που ξα-ναγύρισαν. Οἱ Λάκωνες πάλι κατόπι βγήκανε στὸν